

**ESPOO
ESBO**

**Regeringens proposition till riksdagen med
förslag till gymnasielag samt lagar om ändring av
lagen om anordnande av studentexamen och
lagen om finansiering av undervisnings- och
kulturverksamhet**

Yttrande av sakkunnig till riksdagens kulturutskott 22.5.2018

Saana Ruotsala, rektor
Mattlidens gymnasium

Samarbete med högskolorna och arbets- och näringslivet

2. kapitel, § 8:

*"Utbildningsanordnaren **ska** samarbeta med anordnare av grundläggande utbildning, gymnasieutbildning, yrkesutbildning och anordnare av övrig utbildning, högskolor samt med aktörer inom arbets- och näringslivet.*

och

3. kapitel, § 13:

*"En del av studierna i gymnasieutbildningens lärokurs **ska** ordnas i samarbete med en eller flera högskolor."*

Universitetslagen innehåller inte någon liknande skyldighet, vilket skapar ett ensidigt tryck för anordnarna av gymnasieutbildning till samarbetet speciellt utanför universitetsstäderna. Utnyttjandet av högskolornas befintliga nätstudier bör inte anses som en tillräcklig lösning. Denna problematik kunde lösas genom att ställa liknande krav på högskolorna genom att konkret definiera ett minimum för samarbetet.

Universitetslag, 6. kapitel, § 49 och Yrkeshögskolelag, 7. kapitel § 43

"Undervisnings- och kulturministeriet kan vid beviljandet av finansiering ställa villkor och begränsningar för hur finansieringen används."

Studiepoäng och ämnesövergripande undervisning 1/2

3. kapitel, § 10:

*”Lärokursen för gymnasieutbildning för unga omfattar **150 studiepoäng** och lärokursen för gymnasieutbildning för vuxna omfattar 88 studiepoäng. Lärokursen för utbildning som förbereder för gymnasieutbildning omfattar 50 studiepoäng. ”*

Risken är att studiepoängreformen enbart förblir en kosmetisk matematisk omvandling inom gymnasieutbildning. I förslaget motsvarar en gymnasiekurs två studiepoäng så att en studiepoäng motsvarar 14 h 15 min undervisning utan att helhetsarbetsinsatsen eller helhetskompetensen nämns (jämför med 60 ECTS / 1600 h arbetsinsats, dvs. 27 h arbetsinsats / ECTS i högskoleutbildning och omfattningen av 180 kompetenspoäng i yrkesutbildning).

Införandet av studiepoäng underlättar samarbetet och sammanslagningen av gymnasie-, högskole- och yrkesstudier endast om studiepoängssystemen motsvarar varandra i både omfattningen och bedömningen.

Studiepoäng och ämnesövergripande undervisning 2/2

Förordning 3. kapitel, § 12:

*”Utbildningsanordnaren beslutar i hur omfattande studieavsnitt studierna erbjuds för de studerande. **Den studerande ska ha möjlighet att genomgå valfria studier enligt bilaga 1—2 som studieavsnitt som omfattar två studiepoäng.**”*

Anordnande av ämnesövergripande studier inom gymnasieutbildning begränsas på grund av skyldigheten att erbjuda riksomfattande fördjupade studier i nuvarande omfattning utan någon möjlighet att kombinera dem över ämnesgränserna.

Därmed är de studier med möjlighet till ämnesövergripande helheter enbart obligatoriska kurser och lokala tillämpade kurser varav de sistnämnda inte ivrigt väljs av studerande, såvida de inte inom ett ämne har stark anknytning till förberedelse till studentexamen eller andra specifika mål.

3. kapitel, § 13:

*"Undervisningen enligt lärokursen ska ordnas så att den studerande har möjlighet att **utveckla sitt internationella kunnande** samt sitt arbetslivs- och företagarkunnande."*

En ökning i internationalisering kräver mer ekonomiska resurser än de som för nuvarande är tillgängliga för utbildningsanordnarna. Under de senaste åren har internationalisering inte varit ett betydligt utvecklingsområde på riksomfattande nivå då endast ca. 0,6% av allt statligt understöd som UBS beviljar är inriktad till detta tema.

2018: 700 000 €

2017: 525 000 €

2016: 400 000 €

(2016: sammanlagt 64,7 M € beviljat understöd)

Källa: Selvitys opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen työnjaosta ja yhteistyöstä sekä kehittämisehdotukset, Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:41

Obegränsad rätt att förnya studentprov

Lag om anordnande av studentexamen , § 6a:

*"Ett godkänt prov får tas om **utan begränsningar**. Medan examen avläggs har en examinand rätt att ta om ett underkänt prov tre gånger. Den som har avlagt examen får ta om ett underkänt prov **utan begränsningar**.*

Detta lägger oväntade utgifter för utbildningsanordnaren då utrymmena för studentprov är på grund av digitaliseringen av studentexamen utrustade och dimensionerade för ett maximiantal examinander. Ett ökande antal förnyare kommer att tvinga utbildningsanordnaren att utrusta flera utrymmen för digitala studentprov samt reservera ett ökat antal datorer.

Att förutse tillväxten av antalet förnyare är svårt före ibruktagandet av betygsbaserad antagning till högskolor.

Obegränsad rätt att förnya studentprov ökar även den del av lärarnas arbetsmängd som är förknippad med övervakning av studentprov, vilket är direkt bort från utvecklingsarbetet av skolan och undervisningen.

Det är dessutom tvivelaktigt om den obegränsade rätten kommer att påskynda övergången från gymnasiet till vidareutbildning.

5. kapitel, § 28:

*”En studerande som på grund av särskilda språkliga svårigheter eller andra inlärningssvårigheter har svårt att genomgå studierna **har rätt att få specialundervisning** och annat stöd för lärandet enligt individuella behov.”*

Studerandes subjektiva rätt att få specialundervisning leder till markanta ekonomiska följder då tillgång till specialundervisningen i gymnasiet är för närvarande mycket begränsad. Rätten bör fortsättningsvis förbli begränsad till vissa specifika situationer och i stället på annat sätt utveckla stöd för lärandet.

För att säkra den regionala jämställdheten inom gymnasieutbildning bör det definieras ett minimum för specialundervisningens målsättning, till exempel ett förhållande mellan antalen speciallärare och studerande så att utbildningsanordnarna har ett enhetligt tillvägagångssätt för anordnandet av specialundervisning.

Identifiering och erkännande av kunnande

5. kapitel, § 27:

*”Utbildningsanordnaren **ska** också erkänna kunnande som förvärvats på annat håll och som motsvarar målen och innehållen i läroplanen.”*

I synnerhet när det gäller studier som är varken obligatoriska eller riksomfattande bör skolans rektor få bedöma ifall erkännandet ens är möjligt för att säkerställa motsvarigheten mellan målen och innehållen i läroplanerna.

Grundskolestudier bör inte som sådana erkännas i gymnasieutbildning, men skolans rektor kunde vid behov och mot bevis erkänna förvärvade kunskaper (t.ex. främmande språk).

Ökad studiehandledning

5. kapitel, § 25:

”Den som har slutfört gymnasieutbildningens lärokurs och som inte har fått en plats för fortsatta studier i examensinriktad utbildning har rätt att få handledning som anknyter till ansökan till studier och karriärplanering under det år som följer på året då lärokursen slutfördes. För handledningen ansvarar den utbildningsanordnare i vars läroanstalt lärokursen slutförts.”

Det är tvivelaktigt att skolorna är skyldiga att handleda redan utexaminerade studerande, det vill säga studerande utan studierätt, vars antal inte påverkar storleken på gymnasieutbildningens statsandel.

För att säkra den regionala jämställdheten inom gymnasieutbildning bör det definieras ett minimum för studiehandledningens målsättning, till exempel ett förhållande mellan antalen studiehandledare och studerande så att utbildningsleverantörerna har ett enhetligt tillvägagångssätt för anordnandet av studiehandledning.

Trygg studiemiljö

7. kapitel, § 40:

*” Den studerande har rätt till en trygg studiemiljö. **Utbildningsanordnaren** ska skydda den studerande från mobbning, våld och trakasserier.”*

Det vore dessutom motiverat att uppmuntra eller till och med ge skyldighet till studerandena att rapportera mobbning, trakasserier eller rasism som de sett eller upplevt till skolans personal.

Lagen bör också ge skyldighet till anstalterna att ingripa i mobbning de känner till och att meddela vårdnadshavarna för minderåriga studerande om den.